

Załącznik nr 1 do Raportu z otwartych konsultacji społecznych dotyczących projektu „Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej na lata 2017-2021”, przeprowadzonych w okresie 10 października 2016r. – 13 listopada 2016r.

Zestawienie uwag i opinii do projektu dokumentu „Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej na lata 2017-2021” (10.10.2016 r. – 13.11.2016 r.)

Lp.	Nr strony w dokumencie	Treść uwag/opinii/zmian zgłoszonych w procesie konsultacji społecznych	Podmiot zgłaszający	Ustalenia dotyczące zgłoszonych uwag/opinii	Uzasadnienie nieuwzględnienia uwag/opinii
1.	Uwaga odnosi się do str. 6 dokumentu	<p>Obecny zapis: Zjawiskiem korzystnym na tle średniej krajowej jest wskaźnik przyrostu naturalnego, który wyniósł w województwie w latach 2012-2014 0,6</p> <p>Propozycja zmian: gdzie wskaźnik dla Polski w tym czasie wyniósł 0,0</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Wystąpienie błędu pisarskiego w przyroście naturalnym dla Polski 0,0.</p>	Starostwo Powiatowe w Nowym Mieście Lubawskim	Uwaga uwzględniona	
2.	Uwaga odnosi się do str. 5 dokumentu	<p>Propozycja zmian: Dodać w pkt. II. Uwarunkowania prawne - pkt. 15. Karta Praw Rodziny</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Jest to dokument Stolicy Apostolskiej dotyczący rodziny, który był wymieniany w poprzednich wojewódzkich programach polityki prorodzinnej i jest dokumentem powszechnie uznawanym na świecie</p>	Zespół Szkół nr 2 im. Jana Pawła II w Działdowie	Uwaga uwzględniona	
	Uwaga odnosi się do str. 5 dokumentu	<p>Propozycja zmian: Dodać w pkt. II. Uwarunkowania prawne pkt. 16 - Ustawa o samorządzie gminnym pkt.17. Ustawa o samorządzie powiatowym</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Ustawy te były wymieniane w poprzednich wojewódzkich</p>		Uwaga uwzględniona	

		<p>programach polityki prorodzinnej a Samorząd Województwa nadal współpracuje z samorządami gmin i powiatów</p>			
	<p>Uwaga odnosi się do str. 32 dokumentu</p>	<p>Propozycja zmian: Cel szczegółowy II: Wzrost społecznej świadomości roli rodziny jako podstawowego środowiska funkcjonowania człowieka - Dodać Działanie 5 w brzmieniu: Wspieranie tworzenia w powiatach, miastach i gminach: Komisji ds. rodziny, Rady ds. rodziny oraz powoływania Pełnomocników/Doradców ds. rodziny przy prezydentach, starostach, burmistrzach i wójtach</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Rozwiązania te były wymieniane w poprzednich wojewódzkich programach polityki prorodzinnej. Należy je nadal wspierać aby działania prorodzinne mogły być efektywniej wdrażane.</p>		<p>Uwaga uwzględniona</p>	
3. 4.	<p>Uwaga odnosi się do str. 5 dokumentu</p>	<p>Propozycja zmian: Dodać punkt 15 w dokumentach i aktach prawnych - Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Jest to najnowsza ustawa dotycząca rodziny, która wchodzi w życie od początku roku 2017</p>	<p>Rada ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p>	
	<p>Uwaga odnosi się do str. 5 dokumentu</p>	<p>Propozycja zmian: Dodać punkt 16 w dokumentach i aktach prawnych - Inne, nowe lub nowelizowane ustawy, rozporządzenia i przepisy</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Według zapowiedzi Rządu RP, wchodząca w życie Ustawa „Za życiem” jest dopiero pierwszym krokiem w przygotowaniu kompleksowych rozwiązań,</p>		<p>Uwaga uwzględniona</p>	

		dlatego należy się spodziewać kolejnych ustaw. A zatem w Wojewódzkim Programie Polityki Prorodzinnej, który będzie realizowany w ciągu najbliższych czterech lat, należy uwzględnić te zapowiadane ustawy, rozporządzenia i przepisy			
	Uwaga odnosi się do str. 5 dokumentu	Propozycja zmian: Dodać punkt 17 w dokumentach i aktach prawnych - Karta Praw Rodziny Przedłożone uzasadnienie: Jest to powszechnie uznawany i ceniony na świecie dokument Stolicy Apostolskiej dotyczący rodziny		Uwaga uwzględniona	
	Uwaga odnosi się do str. 5 dokumentu	Propozycja zmian: Dodać punkt 18 i 19 w dokumentach i aktach prawnych - Ustawy o samorządach powiatów i gmin Przedłożone uzasadnienie: Za wpisaniem tych ustaw przemawia fakt, że Samorząd Województwa współpracuje z samorządami powiatów, miast i gmin		Uwaga uwzględniona	
	Uwaga odnosi się do str. 5 dokumentu	Obecny zapis: Realizacja zapisów Strategii Polityki Społecznej Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 roku odbywa się m.in. w oparciu o programy wojewódzkie. Opracowywanie i wdrażanie tych programów przebiega przy aktywnym współudziale jednostek samorządu terytorialnego, administracji rządowej, jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej, instytucji rynku pracy, jednostek organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówek działających w obszarze oświaty, kultury i sportu, podmiotów ekonomii społecznej, organizacji pozarządowych i in.		Uwaga uwzględniona	

	<p>Propozycja zmian: W zdaniu: Opracowanie i wdrażanie... dodać: Kościołów i związków wyznaniowych</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Kościoły i związki wyznaniowe, zwłaszcza Kościół katolicki, są żywo zainteresowane kondycją małżeństw i rodzin i twórczo włączają się w różne inicjatywy na rzecz rodziny, współpracując z Samorządem Województwa i samorządami lokalnymi</p>		
Uwaga odnosi się do str. 31 dokumentu	<p>Obecny zapis: Cel główny Programu: Rodzina w województwie warmińsko-mazurskim silniejsza ekonomicznie, społecznie, kulturowo oraz wydolniejsza w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych</p> <p>Propozycja zmian: Należałoby zapisać : Rodzina w województwie warmińsko-mazurskim silniejsza ekonomicznie, społecznie, kulturowo oraz wydolniejsza w pielęgnowaniu prawidłowych relacji osobowych w małżeństwie i rodzinie i w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Współczesny kryzys małżeństwa i rodziny w dużym stopniu spowodowany jest tym, że brakuje w nich prawidłowych relacji międzyosobowych. Brak ten sprawia, że kolejne pokolenia pozbawione są odpowiednich wzorców „rodzinności”, na których mogłyby się oprzeć zakładając własne rodziny</p>	Uwaga nieuwzględniona	W dniu 6 grudnia 2016 roku odbyło się spotkanie z przedstawicielami Zespołu do spraw opracowania „Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej w Województwie Warmińsko – Mazurskim na lata 2017 – 2021” podczas którego ustalono, że cel główny Programu powinien być określony na dużym poziomie ogólności, uwzględniający cele szczegółowe omawianego dokumentu. W związku z powyższym przyjęto, że cel główny Programu pozostaje bez zmian.
Uwaga odnosi się do str. 32 dokumentu	<p>Obecny zapis: Cel szczegółowy II: Wzrost społecznej świadomości roli rodziny jako podstawowego</p>	Uwaga uwzględniona	

	<p>środowiska funkcjonowania człowieka Działanie 3: Inicjowanie, promowanie i współorganizowanie konkursów dotyczących rodziny.</p> <p>Propozycja zmian: W działaniu 3 należy zmienić zapis na: Inicjowanie, promowanie i współorganizowanie konferencji, konkursów, olimpiad i wystaw dotyczących rodziny</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Samorząd Województwa od lat jest organizatorem lub współorganizatorem konferencji m.in. związanych z Warmińsko-Mazurskimi Dniami Rodziny. Olimpiada jest wyższą formą konkursu i może zająć ważniejsze miejsce w odbiorze społecznym, a w związku z tym przynieść większe efekty. Dziś bardziej niż kiedykolwiek żyjemy w świecie obrazów, dlatego rola wystaw jest dla współczesnego człowieka, bardziej przekonująca niż inne formy przekazu</p>			
Uwaga odnosi się do str. 32 dokumentu	<p>Propozycja zmian: Cel szczegółowy II: Wzrost społecznej świadomości roli rodziny jako podstawowego środowiska funkcjonowania człowieka Dodać działanie 6 - Inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć na rzecz osób starszych w rodzinie</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Sytuacja demograficzna w kraju jest coraz bardziej dramatyczna. Średnia wieku w społeczeństwie coraz bardziej wzrasta, co ma ogromny wpływ także na sytuację rodzin. Osoby starsze często pozostają same, a młodsze pokolenia zapracowane i zajęte wychowaniem własnych dzieci nie są w stanie na co dzień zajmować się seniorami, którzy</p>	Uwaga nieuwzględniona	Działania i cele realizowane są w Programie „Polityka senioralna województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2014-2020”	

		bardzo często mieszkają osobno, a nawet w odległych miejscach w kraju czy za granicą. Tym cenniejsze, a wręcz konieczne są naj-różniejsze inicjatywy na rzecz seniorów – czy to instytucjonalne, czy wolontariacie. Rolą także samorządu jest podejmowanie takich inicjatyw bądź ich realne wspieranie i promowanie			
	Uwaga odnosi się do str. 32 dokumentu	<p>Propozycja zmian: Cel szczegółowy II: Wzrost społecznej świadomości roli rodziny jako podstawowego środowiska funkcjonowania człowieka Dodać do podmiotów realizujących: samorząd województwa samorządy lokalne inne podmioty (stowarzyszenia, parafie, instytucje, grupy wolontariacie)</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Zbyt mała jest wiedza w społeczeństwie o inicjatywach na rzecz osób starszych i o możliwościach korzystania z rozmaitych instytucji, placówek czy środowisk działających na rzecz seniorów</p>		Uwaga uwzględniona	
	Uwaga odnosi się do str. 32 dokumentu	<p>Propozycja zmian: Cel szczegółowy II: Wzrost społecznej świadomości roli rodziny jako podstawowego środowiska funkcjonowania człowieka Dodać do wskaźników - liczba inicjatyw na rzecz osób starszych</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Pożądane byłoby wyszczególnienie inicjatyw samorządu województwa, samorządów lokalnych, innych podmiotów takich jak stowarzyszenia, parafie, instytucje, grupy wolontariackie</p>		Uwaga nieuwzględniona	Działania i cele realizowane są w Programie „Polityka senioralna województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2014-2020
	Uwaga odnosi się do str. 33 dokumentu	<p>Propozycja zmian: Cel szczegółowy III: Wzrost umiejętności rodziców w procesie wychowania dzieci i młodzieży Dodać działanie 7 -</p>		Uwaga uwzględniona	Działanie zostanie zapisane w

	<p>Wspieranie tworzenia w powiatach, miastach i gminach komisji ds. rodziny, Rady ds. rodziny oraz powoływania pełnomocników/doradców ds. rodziny przy prezydentach, starostach, burmistrzach i wójtach</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Powołanie takich gremiów czy osób jest – jak to potwierdzają liczne przykłady – bardzo pomocne przy tworzeniu programu lokalnej polityki rodzinnej oraz jej monitorowaniu</p>		<p>celu szczegółowym II.</p>	
<p>Uwaga odnosi się do str. 33 dokumentu</p>	<p>Propozycja zmian: Cel szczegółowy III: Wzrost umiejętności rodziców w procesie wychowania dzieci i młodzieży Dodać działanie 8 - Inicjowanie, propagowanie i współdziałanie w tworzeniu inicjatyw na rzecz wsparcia małżeństw prawidłowo funkcjonujących w formie Warsztatów Matżeńskich</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: W Celu szczegółowym III jest działanie 1: „Inicjowanie, propagowanie i współdziałanie w tworzeniu Szkół dla rodziców i wychowawców”. Natomiast brakuje w dokumencie propozycji adresowanej do samych małżonków i do stojących przed wyborem drogi życiowej, a nie tylko do rodziców i wychowawców”. Wydaje się, że tak duża ilość rozwodów wynika w dużej mierze z braku umiejętności bycia małżonkami</p>		<p>Uwaga nieuwzględniona</p>	<p>Zawartość działań określonych w Celu szczegółowym III jest bezpośrednio skierowana na proces wychowania dzieci i młodzieży. Proponowane działanie mieści się w Celu szczegółowym I.</p>
<p>Uwaga odnosi się do str. 33 dokumentu</p>	<p>Propozycja zmian: Cel szczegółowy III: Wzrost umiejętności rodziców w procesie wychowania dzieci i młodzieży Dodać działanie 9 - Inicjowanie i wspieranie działań</p>		<p>Uwaga nieuwzględniona</p>	<p>Działania i cele są zawarte w Wojewódzkim programie wyrównywania szans i</p>

	<p>prorodzinnych w zakresie pomocy w prawidłowym funkcjonowaniu rodzin z osobami niepełnosprawnymi</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Ilość rodzin, w których żyją osoby niepełno-sprawne, jest stosunkowo duża. Należy w programie działań prorodzinnych uwzględnić ich specyfikę potrzeb</p>		<p>przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2016-2020</p>
<p>Uwaga odnosi się do str. 33 dokumentu</p>	<p>Propozycja zmian: Cel szczegółowy III: Wzrost umiejętności rodziców w procesie wychowania dzieci i młodzieży - Dodać do wskaźników - Liczba osób, które ukończyły warsztaty dla małżonków</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Ten wskaźnik jest pochodną wpisania do „Działania 7” warsztatów dla małżonków</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona</p>	<p>Zawartość działań określonych w Celu szczegółowym III jest bezpośrednio skierowana na proces wychowania dzieci i młodzieży. Z uwagi na fakt, że nie uwzględniono wpisania do programu proponowanego działania dotyczącego warsztatów dla małżonków, nie ma potrzeby wyznaczenia wskaźnika.</p>
<p>Uwaga odnosi się do str. 33 dokumentu</p>	<p>Propozycja zmian: Cel szczegółowy III: Wzrost umiejętności rodziców w procesie wychowania dzieci i młodzieży Dodać do wskaźników - Ilość inicjatyw na rzecz rodzin z osobami niepełnosprawnymi</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Ten wskaźnik jest pochodną wpisania do „Działania 8” warsztatów dla małżonków</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona</p>	<p>Działania i cele są zawarte w Wojewódzkim programie wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2016-2020</p>

Uwaga odnosi się do str.32 i 33 dokumentu	<p>Propozycja zmian: W celu II i III dodać do podmiotów realizujących - Uczelnie wyższe i szkoły</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Uczelnie mogą być naturalnym zapleczem naukowym dla opracowywania bądź monitorowania działań samorządów. Szkoly zaś są tymi naturalnymi środowiskami, w których najbardziej widać sytuację dzieci, młodzieży i rodzin, z których się one wywodzą. I dlatego właśnie szkoły mogą być swego rodzaju pierwszym ogniwem w dziedzinie pomocy rodzinom</p>		Uwaga uwzględniona	
Uwaga odnosi się do str. 5 dokumentu	<p>Propozycja zmian: Dodać w pkt. II. Uwarunkowania prawne - pkt. 15. Karta Praw Rodziny</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Jest to dokument Stolicy Apostolskiej dotyczący rodziny, który był wymieniany w poprzednich wojewódzkich programach polityki prorodzinnej i jest dokumentem powszechnie uznawanym na świecie</p>		Uwaga uwzględniona	
Uwaga odnosi się do str. 5 dokumentu	<p>Propozycja zmian: Dodać w pkt. II. Uwarunkowania prawne - pkt. 16. Ustawa o samorządzie gminnym; pkt.17. Ustawa o samorządzie powiatowym</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Ustawy te były wymieniane w poprzednich wojewódzkich programach polityki prorodzinnej a Samorząd Województwa nadal współpracuje z samorządami gmin i powiatów</p>		Uwaga uwzględniona	
Uwaga odnosi się do str.32 dokumentu	<p>Propozycja zmian: Cel szczegółowy II: Wzrost społecznej świadomości roli rodziny jako podstawowego środowiska funkcjonowania człowieka Dodać</p>		Uwaga uwzględniona	

		<p>Działanie 5 w brzmieniu: Wspieranie tworzenia w powiatach, miastach i gminach: Komisji ds. rodziny, Rady ds. rodziny oraz powoływania Pełnomocników/Doradców ds. rodziny przy prezydentach, starostach, burmistrzach i wójtach</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Rozwiązania te były wymieniane w poprzednich wojewódzkich programach polityki prorodzinnej. Należy je nadal wspierać aby działania prorodzinne mogły być efektywniej wdrażane.</p>			
5.	Uwaga odnosi się do dokumentu	<p>Propozycja zmian: Po rozdziale 13 dodać jako 14 podrozdział w spisie treści: Działania ukierunkowane na osoby starsze w rodzinie</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: W Programie brak tematyki osób starszych w rodzinie a zjawiska demograficzne zdecydowanie wskazują na potrzebę zajęcia się tym problemem</p>	Rada Olsztyńskich Seniorów	Uwaga nieuwzględniona	Działania i cele realizowane są w Programie „Polityka senioralna województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2014-2020”
	Uwaga odnosi się do dokumentu	<p>Propozycja zmian: Wprowadzenie Zachodzące procesy demograficzne, niosące negatywne skutki dla struktury społecznej (wzrastająca liczba osób starszych) są czynnikiem determinującym szereg aspektów życia społecznego, które z kolei warunkują oraz wyznaczają jednostkom samorządowym zadania związane z polityką społeczną w województwie warmińsko-mazurskim. Grupa senioralna jest bardzo zróżnicowana. Kryterium podziału może być wiek, stan zdrowia, aktywność mentalna i fizyczna. Dosyć ważnym elementem zróżnicowana może</p>		Uwaga nieuwzględniona	Działania i cele realizowane są w Programie „Polityka senioralna województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2014-2020”

		<p>być relacja do pozostałych członków rodziny (przebywanie z rodziną, możliwość kontaktu z rodziną, brak kontaktów lub brak bliskich osób). Wymienione elementy powodują, że działania wobec grupy senioralnej muszą być zróżnicowane co do formy i treści w każdym z obszarów tj. w zakresie pomocy społecznej, zdrowia, kultury, edukacji i innych.</p> <p>Dająca się zauważyć w regionie rosnąca liczba rodzin niewydolnych opiekuńczo i wychowawczo wobec osób starszych, niska odpowiedzialność rodzin za los seniorów, niski status materialny osób starszych i rodzin w których przebywają, słabo rozwinięty system wsparcia dziennego osób starszych, zwłaszcza na terenach wiejskich, skłania do zaakcentowania tych problemów w Programie Polityki Prorodzinnej.</p> <p>Do najbardziej istotnych problemów w „Strategii polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego do 2020 roku”, który powinien być spójny z „Programem Polityki Prorodzinnej Województwa Warmińsko- Mazurskiego na lata 2017-2021”, za priorytetowe uznano: potrzebę ukształtowania prawidłowo funkcjonującej rodziny, aktywizację i integrację osób starszych oraz lepsze wykorzystanie ich potencjału w środowisku lokalnym i rozwój społeczeństwa obywatelskiego tzn. działań zmierzających do kształtowania postaw altruistycznych i zachowań prospołecznych, podwyższania poziomu wiedzy i umiejętności współdziałania</p> <p>Zalecane kierunki działań</p>			
--	--	--	--	--	--

		<p>Uwzględniając potrzeby osób starszych, zarówno w środowiskach miejskich, a szczególnie w środowiskach wiejskich, w „Programie Polityki Prorodzinnej Województwa Warmińsko- Mazurskiego na lata 2017-2021” powinny się znaleźć następujące działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poszukiwanie możliwości wsparcia rodzinie w opiece nad osobą starszą poprzez zwiększanie dostępności i rozwój środowiskowych usług opiekuńczych, zdrowotnych (w tym specjalistycznych) oraz usług rehabilitacyjnych. 2. Rozwój systemu opieki nad osobami starszymi nie mogącymi funkcjonować w swoim środowisku w tym także opieki paliatywnej. 3. Rozwój infrastruktury służącej rehabilitacji osób starszych i niepełnosprawnych celem zwiększenia dostępności do usług rehabilitacyjnych. 4. Zintensyfikowanie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych osób starszych i niepełnosprawnych szczególnie w zakresie wdrażania nowoczesnych narzędzi komunikacji społecznej. 5. Rozwój w regionie oraz w środowiskach lokalnych placówek edukacyjno-kulturalnych realizujących programy i projekty na rzecz aktywizacji osób starszych i adekwatne do potrzeb tej grupy społecznej. 6. Wdrażanie i wspieranie idei wolontariatu na rzecz i w środowisku osób starszych na zasadach samopomocy oraz inicjowanie i organizacja spotkań, imprez, przedsięwzięć zmierzających do integracji osób starszych oraz integracji międzypokoleniowej. 7. Stworzenie systemu 			
--	--	--	--	--	--

		<p>diagnozowania i monitorowania potrzeb osób starszych w rodzinach i poza rodzinami, działania na rzecz zwiększenia ilości przychodni geriatrycznych i wzrostu ilości specjalistów z zakresu geriatryi.</p> <p>8.Utworzenie w Olsztynie Centrum Aktywnego Seniora z Regionalnym Centrum Informacji i Doradztwa dla osób starszych, ich rodzin i opiekunów - Brak rozwiązań proponowanych w stosunku do osób starszych wymaga ujęcia problematyki w Programie</p>			
6.	Uwaga odnosi się do str.5 dokumentu	<p>Propozycja zmian: Dodać punkt 15 w dokumentach i aktach prawnych - Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Ustawa ta jest najnowszym dokumentem dotyczącym rodziny. Ma wejść w życie od początku roku 2017. Planowane są kolejne, które także powinny być uwzględnione w czasie realizacji Programu polityki prorodzinnej województwa warmińsko-mazurskiego</p>	Oddział Okręgowy Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” w Olsztynie	Uwaga uwzględniona	
	Uwaga odnosi się do str.5 dokumentu	<p>Propozycja zmian: Dodać punkt 16 w dokumentach i aktach prawnych - Karta Praw Rodziny</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Karta Praw Rodziny jest powszechnie cenionym i uznawanym na całym, świecie dokumentem Stolicy Apostolskiej dotyczącym rodziny, powstałym z inicjatywy Jana Pawła II w r 1983</p>		Uwaga uwzględniona	
	Uwaga do dokumentu	Bardzo ważny jest fakt, że wiele razy podkreślana jest w projekcie Programu polityki prorodzinnej konieczność promocji nie tylko rodziny, ale też małżeństwa - Bardziej należałoby akcentować potrzebę stworzenia warunków		Uwaga nieuwzględniona	W projekcie Programu Polityki Prorodzinnej zawarte są cele i działania w ramach których akcentuje się

		do lepszego przygotowania młodych ludzi do małżeństwa i pomoc ze strony Samorządu Województwa i samorządów lokalnych wszelkim tego typu inicjatywom			potrzebę lepszego przygotowania ludzi młodych do małżeństwa. Tematyka ta określona jest zwłaszcza w Celu szczegółowym I - Wzrost społecznej świadomości roli trwałego małżeństwa jako podstawy silnej i aktywnej rodziny
7.	Uwaga do dokumentu str. 4 i 12-13 – błąd piśmienniczy	Jest: Kuratorium oświaty w Olsztynie – winno być : Kuratorium Oświaty w Olsztynie Jest : Opracowanie własne na podstawie Rocznika Statystycznego - winno być: Opracowanie na podstawie danych Kuratorium Oświaty w Olsztynie	Kuratorium Oświaty w Olsztynie	Uwaga uwzględniona	
8.	Uwaga do dokumentu str. 31	Obecny zapis: Cel główny Programu: Rodzina w województwie warmińsko-mazurskim silniejsza ekonomicznie, społecznie, kulturowo oraz wydolniejsza w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych Propozycja zmian: Rodzina w województwie warmińsko-mazurskim silniejsza ekonomicznie, społecznie, kulturowo zdrowa rodzina wydolniejsza w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych Przedłożone uzasadnienie: W celu głównym powinno podkreślić się obszar zdrowia rodziny, ważny z punktu widzenia jej funkcjonowania a pominięty w programie, np. poprzez sformułowanie „Zdrowa rodzina”. W programie powinna znaleźć się informacja o zadaniach z obszaru	Rada Działalności Pożytku Publicznego Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Uwaga nieuwzględniona	W dniu 6 grudnia 2016 roku odbyło się spotkanie z przedstawicielami Zespołu do spraw opracowania „Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej w Województwie Warmińsko – Mazurskim na lata 2017 – 2021” podczas którego ustalono, że cel główny Programu powinien być określony na dużym poziomie ogólności, uwzględniający cele szczegółowe omawianego dokumentu. W związku z powyższym

	zdrowia rodziny realizowanych poprzez inne programy wojewódzkie (bez powielania zapisów i zdań)		przyjęto, że cel główny Programu pozostaje bez zmian.
Uwaga do dokumentu str. 5	<p>Propozycja zmian: Należy uzupełnić uwarunkowania prawne programu o ogólny wykaz programów wojewódzkich wspierających rodzinę w różnych obszarach, w tym dot. rodzin w kryzysie</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: w programie powinno znaleźć się odniesienie do innych programów wojewódzkich realizujących zadania w obszarze polityki prorodzinnej (np. dot. profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy itp.). W programie brak odniesienia do rodziny w kryzysie, a w działaniach skierowanych do rodzin w kryzysie należy uwzględnić mediacje prowadzone np. przez PCPR</p>	Uwaga częściowo uwzględniona.	Szczegółowy wykaz Programów Wojewódzkich znajduje się w Rozdziale II Programu (uwarunkowania prawne).
Uwaga do dokumentu str. 32	<p>Propozycja zmian: Cel szczegółowy I: Wzrost społecznej świadomości roli trwałego małżeństwa jako podstawy silnej i aktywnej rodziny – Wskaźniki pkt. 4 - Liczba informacji promujących prawidłowy model życia małżeńskiego i rodzinnego umieszczonych na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: z uwagi na to, że program dotyczy rodziny, ważne jest aby</p>	Uwaga nieuwzględniona	Podczas spotkania z przedstawicielami Zespołu do spraw opracowania „Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej w Województwie Warmińsko – Mazurskim na lata 2017 – 2021” w dniu 6 grudnia 2016 roku w formie dyskusji przyjęto, że zapis wskaźnika w

	uwzględnić różne rodziny, oparte nie tylko na związkach małżeńskich: może to być babcia samotnie wychowująca wnuki, rodzic samotnie wychowujący dziecko, rodzice nie będący małżeństwem wychowujący dzieci itp. Rodziny te mogą być również źródłem miłości, bezpieczeństwa, więzi, wartości, miejscem dobrego rozwoju dzieci, co jest przecież ich najważniejszym zadaniem. Należy wyraźnie oddzielić rodzinę od związków małżeńskich. Sformułowanie „prawidłowy model rodziny” sugeruje, że są też modele nieprawidłowe, jednak nie jest jasne o co w tym sformułowaniu chodzi. Stąd propozycja, aby usunąć słowo „prawidłowy” z przytoczonego zapisu.		poz.4 pozostaje bez zmian.
Uwaga do dokumentu str. 32	<p>Propozycja zmian: Cel szczegółowy II: Wzrost społecznej świadomości roli rodziny jako podstawowego środowiska funkcjonowania człowieka</p> <p>Działanie 4: Propagowanie przez Samorząd Województwa wydawnictw, stron internetowych, przekazów medialnych ukazujących prawidłowy model życia rodzinnego.</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: w sformułowaniu „prawidłowy model życia” należy wykreślić słowo „prawidłowy”, ponieważ nie jest jasne jaką rodzinę ono definiuje.</p>	Uwaga nieuwzględniona	Podczas spotkania z przedstawicielami Zespołu do spraw opracowania „Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej w Województwie Warmińsko – Mazurskim na lata 2017 – 2021” w dniu 6 grudnia 2016 roku w formie dyskusji przyjęto, że nazwa Działania 4 pozostaje bez zmian.
Uwaga do dokumentu str. 32 i 33	<p>Propozycja zmian: Cel szczegółowy II i Cel szczegółowy III - Wszystkie wskaźniki – dodać wskaźniki jakościowe</p> <p>Przedłożone uzasadnienie:</p>	Uwaga nieuwzględniona	Wybrane wskaźniki dotyczące sfery Polityki Prorodzinnej są mierzalne, realne

		wskaźniki oceny realizacji programu są głównie ilościowe, należy zastanowić się nad wskaźnikami jakościowymi, które wskazują na zmianę jakościową powstającą po realizowanych działaniach nieuchwytną za pomocą liczb.			i powtarzalne. Ponadto wskaźniki ilościowe przekładają się na wskaźniki jakościowe, w formie wniosków i rekomendacji.
	Uwaga ogólna do całego dokumentu	Uwypuklić rolę więzi międzypokoleniowych w rodzinach – w projekcie Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej na lata 2017-2021 odczuwa się brak podkreślenia roli więzi międzypokoleniowych w rodzinie. Zjawisko wielopokoleniowej rodziny jest coraz bardziej zanikającym ze sposobu funkcjonowania rodzin, a stanowi ono dużą wartość w aspekcie chociażby przekazywania wartości rodzinnych, tradycji, doświadczeń, wiedzy historycznej, wzmacniania tożsamości i więzi itp.		Uwaga częściowo uwzględniona	Rola więzi międzypokoleniowych zawiera się w działaniach ujętych w Celu Szczegółowym II (Wzrost społecznej świadomości roli rodziny jako podstawowego środowiska funkcjonowania człowieka Działanie 2: Wspieranie inicjatyw prorodzinnych w zakresie pomocy w prawidłowym funkcjonowaniu rodziny i <u>ukazywaniu pozytywnych wzorców.</u>
9.	Uwaga do dokumentu str. 5	Propozycja zmian: Pkt II Uwarunkowania prawne - Dodać kolejny pkt: Karta Praw Rodziny Przedłożone uzasadnienie: Na początku lat 90. XX w. zdecydowana większość ówczesnych samorządów (w tym także samorzady naszego regionu) przyjęły Kartę Praw Rodziny, zobowiązując się do jej przestrzegania.	FORUM PRORODZINNE - Stowarzyszenie Wspierania Działań Prorodzinnych	Uwaga uwzględniona	
	Uwaga do dokumentu str. 5	Propozycja zmian: Pkt II Uwarunkowania prawne - Dodać		Uwaga uwzględniona	

	<p>kolejny punkt: Ustawa o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „za życiem”.</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Skoro ta ustawa wchodzi w życie w przyszłym roku, słusznym wydaje się umieścić ją w wykazie dokumentów prawnych.</p>		
Uwaga do dokumentu str. 5	<p>Propozycja zmian: Pkt II Uwarunkowania prawne - Dodać kolejne pkt: Ustawy o samorządzie i gminie</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Konieczność współpracy i wymiany doświadczeń w ramach całego województwa.</p>	Uwaga uwzględniona	
Uwaga do dokumentu str. 31	<p>Propozycja zmian: Cel główny Programu: Rodzina w województwie warmińsko-mazurskim silniejsza ekonomicznie, społecznie, kulturowo oraz wydolniejsza w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych - Wstawić fragment podkreślony: Rodzina w województwie warmińsko-mazurskim silniejsza ekonomicznie, społecznie, kulturowo oraz wydolniejsza <u>w pielęgnowaniu prawidłowych relacji osobowych w małżeństwie i rodzinie</u> i w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Małżeństwo jako fundament rodziny (to powinniśmy promować) wymaga wsparcia w budowaniu i utrwalaniu właściwych relacji, więzi międzypersonalnych.</p>	Uwaga nieuwzględniona	W dniu 6 grudnia 2016 roku odbyło się spotkanie z przedstawicielami Zespołu do spraw opracowania „Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej w Województwie Warmińsko – Mazurskim na lata 2017 – 2021” podczas którego ustalono, że cel główny Programu powinien być określony na dużym poziomie ogólności, uwzględniający cele szczegółowe omawianego dokumentu. W związku z powyższym przyjęto, że cel główny Programu pozostaje bez zmian.

	<p>Uwaga do dokumentu str. 32</p>	<p>Propozycja zmian: Cel szczegółowy II: Wzrost społecznej świadomości roli rodziny jako podstawowego środowiska funkcjonowania człowieka Działanie 3: Inicjowanie, promowanie i współorganizowanie konkursów dotyczących rodziny - Wstawić fragment podkreślony: Inicjowanie, promowanie i współorganizowanie <u>olimpiad</u>, konkursów dotyczących rodziny</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Przez 3 kolejne lata Wydział Teologii UWM będzie organizować Ogólnopolską Olimpiadę Wiedzy o Rodzinie (patrz ostatni Biuletyn Rady ds. Rodzin). Młodzież biorąca udział w Olimpiadzie uzupełnia wiedzę z zakresu prawa małżeństwa i rodziny oraz sama kreuje propozycje dla polityki prorodzinnej państwa.</p>		<p>Uwaga uwzględniona</p>	
	<p>Uwaga do dokumentu str. 32</p>	<p>Propozycja zmian: Cel szczegółowy I: Wzrost społecznej świadomości roli trwałego małżeństwa jako podstawy silnej i aktywnej rodziny – podmioty realizujące - Wstawić fragment podkreślony: Uczelnie wyższe i <u>szkoły</u>.</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Te korektę wstawić także na stronach 33-35, w „Podmiotach realizujących”, celem ujednolicenia zapisu. Uczelnie przygotowują kadrę gotową podjąć pracę w placówkach „prorodzinnych” (PCPR, M/GOMS, i inne), są zapleczem naukowym, zaś szkoły są środowiskiem (obok rodziny) kształtowania pierwszych postaw społecznych, prorodzinnych.</p>		<p>Uwaga uwzględniona</p>	

	Uwaga do dokumentu str. 32	<p>Propozycja zmian: Cel szczegółowy II: Wzrost społecznej świadomości roli rodziny jako podstawowego środowiska funkcjonowania człowieka</p> <p>Dodać:</p> <p>Działania kolejne:</p> <p>Wspieranie tworzenia w powiatach, miastach i gminach komisji ds. rodziny, Rady ds. rodziny oraz powoływania pełnomocników/doradców ds. rodziny przy prezydentach, starostach, burmistrzach i wójtach.</p> <p>Przedłożone uzasadnienie:</p> <p>Skoro tak czynnie przedstawiciele prezydentów, starostw, burmistrzów i wójtów tak czynnie włączają się w organizacje np. Dni Rodziny poprzez wybór hasła (także organizacyjnie - lokalnie), słusznym wydaje się powołanie struktur, które będą bezpośrednio odpowiedzialne za politykę prorodzinną w powiatach, miastach i gminach.</p>		Uwaga uwzględniona	
10	Uwaga do dokumentu str. 5	<p>Propozycja zmian: W „dokumentach i aktach prawnych” dodać punkt: 15 - Karta Praw Rodziny</p> <p>Przedłożone uzasadnienie:</p> <p>To powszechnie uznawany i ceniony na świecie dokument Stolicy Apostolskiej, domagający się poszanowania praw rodziny w społeczeństwie, które troszczy się o przyszłość</p>	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski	Uwaga uwzględniona	
	Uwaga do dokumentu str. 5	<p>Propozycja zmian: W „dokumentach i aktach prawnych” dodać punkt: 16 - Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”</p> <p>Przedłożone uzasadnienie:</p> <p>To najnowsza ustawa wspierająca kobiety i rodziny, która wchodzi w życie 1 stycznia 2017 r.</p>		Uwaga uwzględniona	

	Uwaga do dokumentu str. 5	<p>Propozycja zmian: W „dokumentach i aktach prawnych” dodać punkt 17 i 18 - Ustawa o samorządzie powiatu, Ustawa o samorządzie gminy</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Za wpisaniem tych ustaw przemawia fakt, że Samorząd Województwa współpracuje z samorządami powiatów, miast i gmin, które w 1. rzędzie mają realizować program prorodzinny</p>		Uwaga uwzględniona	
	Uwaga do dokumentu str. 26	<p>Propozycja zmian: pkt. 14 Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 „Oprócz działań skierowanych bezpośrednio na pomoc rodzinom”</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Wymienić tu, jakie konkretnie działania bezpośrednio pomagające rodzinom, sfinansowano z tego programu - Skoro to WPPP, to pomoc rodzinom winna być szczegółowo wymieniona, a nie tylko zdawkowo wspomniana, co może prowadzić do wątpliwości, czy i jaka ona była</p>		Uwaga nieuwzględniona	Opis działań bezpośrednio skierowanych na pomoc rodzinom opisany jest w dokumencie pod nazwą Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020. Wszystkie Osie Priorytetowe RPO mają bezpośredni lub pośredni wpływ na wszystkie aspekty życia rodzin.
	Uwaga do dokumentu str. 27	<p>Propozycja zmian: pkt. 1-4 Niekonieczne tak szczegółowe opisywanie działań gospodarczych</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Sprawia to wrażenie „zapychania” programu, aby pozornie go zwiększać.</p>		Uwaga nieuwzględniona	Przedstawiony materiał dotyczący Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 stanowi ogólny opis ww. Programu. Wszystkie Osie Priorytetowe RPO

				mają bezpośredni lub pośredni wpływ na wszystkie aspekty życia rodzin.
Uwaga do dokumentu str. 31	<p>Propozycja zmian: Cel główny Programu: Rodzina w województwie warmińsko-mazurskim silniejsza ekonomicznie, społecznie, kulturowo oraz wydolniejsza w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych - Wstawić wytluszczony fragment: Rodzina w województwie warmińsko-mazurskim silniejsza ekonomicznie, społecznie, kulturowo oraz wydolniejsza w pielęgnowaniu prawidłowych relacji osobowych w małżeństwie i rodzinie i w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Bez tego inne działania będą bez fundamentu. Małżeństwo i rodzina są nie tylko do opieki i wychowania. Współczesny kryzys małżeństwa i rodziny w dużym stopniu wynika z braku prawidłowych relacji międzysobowych w małżeństwach i rodzinach. Kolejne pokolenia pozbawione są przez to odpowiednich wzorców</p>	Uwaga nieuwzględniona	W dniu 6 grudnia 2016 roku odbyło się spotkanie z przedstawicielami Zespołu do spraw opracowania „Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej w Województwie Warmińsko – Mazurskim na lata 2017 – 2021” podczas którego ustalono, że cel główny Programu powinien być określony na dużym poziomie ogólności, uwzględniający cele szczegółowe omawianego dokumentu. W związku z powyższym przyjęto, że cel główny Programu pozostaje bez zmian.	
Uwaga do dokumentu str. 32	<p>Propozycja zmian: Cel szczegółowy I - W działaniu 3: Inicjowanie, promowanie i współorganizowanie konkursów dotyczących rodziny - Wstawić wytluszczone: Inicjowanie, promowanie i współorganizowanie konferencji, konkursów, olimpiad i wystaw wspierających rodziny</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Samorząd Województwa od lat jest organizatorem lub współorganizatorem konferencji</p>	Uwaga uwzględniona		

		m.in. związanych z Warmińsko-Mazurskimi Dniami Rodziny. Olimpiada jest wyższą formą konkursu i może zająć ważniejsze miejsce w odbiorze społecznym, a w związku z tym przynieść większe efekty		
Uwaga do dokumentu str. 32	<p>Propozycja zmian: Cel szczegółowy II - Dodać działanie 5: Promocja znaczenia więzi wynikających z miejsca pokrewieństwa i seniorów w rodzinie, rodziny wielopokoleniowej</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Rodzina to nie tylko rodzice i dzieci. Ogromne znaczenie dla utrzymania właściwych relacji w rodzinie ma świadomość miejsca w niej babć, dziadków, kuzynostwa... Ważna jest też ich rola w wychowaniu dzieci i młodzieży</p>		Uwaga nieuwzględniona	Działania i cele realizowane są w Programie „Polityka senioralna województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2014-2020”
Uwaga do dokumentu str. 32	<p>Propozycja zmian: Cel szczegółowy II - Dodać działanie 6 - Wspieranie tworzenia w powiatach, miastach i gminach komisji ds. rodziny, Rady ds. rodziny oraz powoływania pełnomocników/doradców ds. rodziny przy prezydentach, starostach, burmistrzach i wójtach</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Konieczne jest to, aby konsolidować podmioty wspierające rodziny. Sprawdziło się, że powołanie takich gremiów czy osób jest j bardzo pomocne przy tworzeniu programu lokalnej polityki rodzinnej oraz jej monitorowaniu</p>		Uwaga uwzględniona	
Uwaga do dokumentu str. 33	<p>Propozycja zmian: Cel szczegółowy III - Dodać działanie 7 - Inicjowanie, propagowanie i współdziałanie w tworzeniu</p>		Uwaga nieuwzględniona	Zawartość działań określonych w Celu szczegółowym III

	<p>inicjatyw na rzecz wsparcia małżeństw prawidłowo funkcjonujących w formie Warsztatów Małżeńskich</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Brakuje w dokumencie propozycji adresowanej do samych małżonków, a nie tylko nie do rodziców i wychowawców. Duża ilość rozwodów wynika w dużej mierze z braku umiejętności bycia małżonkami</p>		<p>jest skierowana bezpośrednio na proces wychowania dzieci i młodzieży. Proponowane Działanie mieści się w Celu szczegółowym I.</p>
Uwaga do dokumentu str. 33	<p>Propozycja zmian: Cel szczegółowy III - Dodać działanie 8 - Inicjowanie i wspieranie działań prorodzinnych w zakresie pomocy w prawidłowym funkcjonowaniu rodzin z osobami niepełnosprawnymi</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Ilość rodzin, w których żyją osoby niepełnosprawne, jest stosunkowo duża. Należy w programie działań prorodzinnych uwzględnić ich specyfikę potrzeb</p>	Uwaga nieuwzględniona	<p>Działania i cele są zawarte w Wojewódzkim programie wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2016-2020;</p>
Uwaga do dokumentu str. 33	<p>Propozycja zmian: Cel szczegółowy III - Dodać do wskaźników - Liczba osób, które ukończyły warsztaty dla małżonków</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Ten wskaźnik jest pochodną wpisania do „Działania 7” warsztatów dla małżonków</p>	Uwaga nieuwzględniona	<p>Zawartość działań określonych w Celu szczegółowym III jest skierowana bezpośrednio na proces wychowania dzieci i młodzieży. W związku z powyższym nie ma potrzeby wyznaczenia wskaźnika.</p>
Uwaga do dokumentu str. 33	<p>Propozycja zmian: Cel szczegółowy III - Dodać do wskaźników Ilość inicjatyw na rzecz rodzin z osobami niepełnosprawnymi</p>	Uwaga nieuwzględniona	<p>Zawartość działań określonych w Celu szczegółowym III jest skierowana bezpośrednio na</p>

		<p>Przedłożone uzasadnienie: Ten wskaźnik jest pochodną wpisania do „Działania 8” warsztatów dla małżonków</p>			<p>proces wychowania dzieci i młodzieży. W związku z powyższym nie ma potrzeby wyznaczania wskaźnika. Działania i cele są zawarte w Wojewódzkim programie wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2016-2020;</p>
<p>Uwaga do dokumentu str. 32 - 34</p>	<p>Propozycja zmian: Cel szczegółowy I – IV - W celu I-V dodać (lub uzupełnić) do podmiotów realizujących - Uczelnie wyższe i szkoły (aby tak było prawie w każdym celu; a nie tylko same uczelnie)</p> <p>Przedłożone uzasadnienie: Uczelnie mogą być zapleczem naukowym dla opracowywania bądź monitorowania prorodzinnych działań samorządów. Szkoły zaś są tymi naturalnymi środowiskami, w których najbardziej widać sytuację dzieci, młodzieży i rodzin, z których się one wywodzą. Dlatego właśnie szkoły mogą być miejscem kształtowania postaw prorodzinnych i pierwszym ogniwem w dziedzinie pomocy rodzinom.</p>		<p>Uwaga uwzględniona.</p>		

Sporządziła: Anna Daukszys
9.12.2016r.